

ÉRZELMI CSAPONGÁSOK

(Regényrészlet)

ALEKSANDAR TIŠMA

Balra tőle, ahogy a falnak támaszkodik, kinyílik a könyvelőség ajtaja, és amint arra fordul, kezében egy levéllel Irinát látja. Nem csukta be maga mögött rögtön az ajtót, úgyhogy, miközben arca árnyékba merül, a háta mögül ellenállhatatlanul rázúduló erősebb fény glóriát fon a haja köré. Barna szemével bizonytalanul hol Karanra, hol Brajerra tekint, enyhén náthás hangján kérdezi tőlük: — Jaša nincs itt? Van egy levelem — fúzi hozzá magyarázatként.

— Nincs bent — válaszolja Karan és Brajer egyszerre, aztán az irattáros, szemüvege fölött a lányra pillantva, eligazítólag még hozzáteszi: — De a levelet csak hagyja itt nálam. Majd elmegy a többi postával.

Irina azonban tétovázik. — Csakhogy ez magánlevél — jegyzi meg majdnem ugyanúgy, mint Karan az előbb, de mégsem elutasítóan, inkább a maga behízelt módján, enyhe grimasz kíséretében, mint aki a bizalmatlankodásért mindjárt elnézést is kér. — Azt gondoltam, elmehetne már a déli vonattal. — Karan közben úgy látja, kérőn tekint rá, úgyhogy az alávetettség e jelére egyszeriben a meghittség egy hullámát érzi magában életre kelni.

— Majd én elviszem, ha akarja — mondja felállva. — Különben is az állomásra kell mennem. — Aztán a lány vonakodása láttán még hozzáteszi: — Nem jelent külön fáradságot. A posta épp útba esik.

Kiadós testének hirtelen rándításával Irina eltávolodik az ajtótól, és feléje indul, majdnem nesztelenül lépkedve, telt combjain egymást súroló selyemharisnyáinak halk susogása kíséretében. Ahogy az asztalnál megáll s a levelet feléje nyújtja, könnyed moz-

dulata nyomán Karant a lány túltelt testének illata csapja meg, keveréke a parfümnek és az enyhe izzadságszagnak. Lepattogzott lakkozású hüvelykujjával papírbankót fog a levélhez. Bélyegre — magyarázza. — Sajnos, nincs apróm.

De a papírpénz túlságosan nagy, Karan inkább elutasítja: — Jobb, ha a magaméból fizetem, s majd elszámolunk. — Pár pillanattig kitartóan néznek egymásra, mielőtt a lány mosolyogva engedne a rábeszélésnek. — Köszönöm, igazán nagyon köszönöm: Fontos levél, a nővéremnek megy, minél előbb meg kell érkezzen.

— Okvetlenül bedobom — erősíti meg Karan, mialatt a tekintete újra bizalommal találkozik. Irina beszédes nézése mintha csak ezt sugározná: ugye, mi kevés szóból is értjük egymást. Kissé előrehajolva még egyszer elmosolyodik, ugyanolyan behízelve, mint érkezésekor, aztán megfordul, Karan feszes csípőjének ringását követő tekintete egészen a lány fehér nyakáig kúszik, felette kontyba tűzött haja kihívóan sötétlik, mielőtt az ajtó becsukódna mögötte.

Kezében a levéllel Karan egy pillanattig kísértést érez, hogy az arcához emelje, arra számítva, hogy a lány illata azt is átjárta. De hát Brajer bizonyára észrevenné ezt, úgyhogy óvatosan, nehogy összegyúrja, inkább zsebre csúsztatja, s visszatér aktáihoz. Úgy érzi, hogy Irinánál reményei lehetnek, legalábbis a lány rávetett pillantásai erre vallanak, kár, hogy egyetértésük mindig itt ér véget csak, ahelyett, hogy más, kedvezőbb körülmények között folytatódhatna. Ahányszor csak találkozik vele, mindannyiszor torkában, kezében, lábának felgyorsuló türelmetlenségében érzi azokat a mozdulatokat, amelyekre végleges meghódításához szüksége lenne: birtokba vevő mozdulatokat, minden durvaság nélkül, sőt gyengédet, de magabiztosakat is egyben.

Am, hogy ezeket meg is tehesse, ehhez éppen azok a tulajdonságok hiányoznak belőle, amelyek erre alkalmassá tehetnék. Legfőképpen a vállalatban, és, amint az hamarosan kiderül majd, kevés kilátással rá, hogy véglegesítsék. Néha, különösen kezdetben, azzal a gondolattal áltatta magát, hogy Irina maga fedezi föl majd mindezt, észrevéve jeleit a benne rejlő eretnekiségnek. Mert hát hogyan is mondhatná meg különben, mennyire nem rágaskodik maga sem munkahelyéhez, hogy az egész vállalatból mennyire elege van már, hogy itt időlegesen dolgozik csupán, s azt is látszólag inkább, készen arra, hogy az első kedvező pillanatban szedje a sátorfáját és elfüstölögjön — valahová, ahol szabadabban

élhet, kötetlenebbül és gondtalanabban. Hamarosan azonban arra a megállapításra jutott, hogy a lány a maga készületlenségében aligha fogadná kedvezően ezt, inkább csak megijesztené, eltávolítaná magától. Kihívó külseje ellenére mégiscsak túl egyszerű teremtés az ilyesmihöz, ezenkívül félénk is, bármennyire magabiztosan tegyen is eleget pénztárosi feladatának; mint ahogyan buja teste ellenére is egészsége érzékeny, egész télen át szüntelen hőemelkedéssel járó enyhe megfázással küszködik, anélkül, hogy ellene bármit is tenne, azonkívül, hogy szép és meleg ruhákat kívánva, fennhangon is róluk álmodozik csak. Olyan emberre lenne tehát szüksége, amilyen ő sohasem lehet, olyanra, amilyenek a maga egyszerűségében, s jómaga is kezdőként, őt egyedül Irina képzelheti csak: vállalkozó szelleműnek s az üzleti életben kedvező kilátásokkal. Lazovićban ilyen emberre találhatott, úgyhogy Lazovićot nyilvánvalóan csakis olyan ember válthatja fel, akiben e tulajdonságok még kifejezettebben megtalálhatók.

De azért ez a kis játék közöttük, melyet egyelőre csupán szemekkel folytatnak, mintha csak előrejelzése lenne valaminek, érezhetően a kedvére van, úgyhogy most is azon kapja magát, hogy a lányra gondolva máris sietősen kezdi rendezgetni papírjait, csak-hogy mielőbb újra láthassa. Aztán elmosolyodva arra gondol, kihez siet majd irataival, miután elhaladt Irina mellett. Felkelve a helyéről, megkerüli az íróasztalt, kinyitja a könyvelőség ajtaját, tulajdon indítékainak hideg kétértelműségét érezve meg a kilincs érintésében.

De a könyvelőséget Irina nélkül találja. A háromszárnyas ablakokon beáramló fénytől elárasztott tágas helyiség félig üresen ásít rá, mindkét kereskedelmi előadó elment már, valahol a városban vannak. Egyedül a terem végében, az üres telekre tekintő ablak mellett ülnek ketten: Barbariácné, a főkönyvelő, asztalától kissé elfordulva tekint a mélyen fölője hajlo Skoróra, láthatólag belemerülve az idős terepmegbizottal folytatott beszélgetésbe.

Karan belépésére elhallgatnak, el is húzódnak kissé egymástól. — Hát bizony így van ez — mondja még félhangosan Barbariácné Skorónak, azután végleg Karanhoz fordul.

— Kíván valamit? — kérdezi tőle.

Hangjában ingerültség feszül, felívelő szemöldökei közé vékony, türelmetlen ráncok vésődnek.

— Be kellene mennem az igazgatóhoz — feleli Karan azzal a bizonytalansággal, amit az asszony jelenlétében mindig is érez,

különösen most, így elnézve őket. — Egy vagon narancsért az álmásra kell mennem.

De a másik kettő szemében tétova lángocskák gyúlnak. Még mielőtt Barbariáné a válasza rászánná magát: — Az igazgató nincs egyedül. Behívatta Irinát. Nem tudom, meddig marad benn.

Barbariáné újra a terepmegbízott felé fordul, szó nélkül néznek egymásra. Karan tétován állva marad. Forduljon vissza talán? Škoro és Barbariáné láthatólag ezt is szeretnék, neki pedig engedelmeskednie illene, legalábbis az asszonynak mindenesetre. De ha most elmegy, az igazgatót bizonyára Škoro foglalja majd le, később meg eszükbe sem jut majd, hogy visszahívják. Barbariánét még csak meg se kérheti erre.

Néhány pillanatig mindenki magába merülten várakozik, csendben és mozdulatlanul, miközben a Karan háta mögötti kályha felől tisztán hallható az égő szén ropogása. Azután Barbariáné, mintha csak most ébredne rá, hogy vége a kettesben folytatott bizalmas beszélgetésnek, székét az asztal felé fordítva felveszi ceruzáját, sóhajtván az előtte heverő aktákra pillant. Sípoló lélegzetével Škoro is elzihál az asztaltól, beleveti magát az egyik székbe, nagy zöld zsebkendőjét elővéve, homlokát törli.

De azért ez sem tart soká: Barbariánének nem megy a munka. Fejét felvetve Karanhoz fordul:

— Hogy van az édesapja? Jobban egy kicsit? — Hosszúkas arcára aggodalmat redőz, Karan azonban pontosan érzi, hogy ez az aggodalom olyan téma mindössze, aminek az imént félbehagyottat kell felváltania.

— Hát — válaszolja —, mindig egyformán. — Valami részlet is hozzátenne még, valamit az otthon forgalomban lévő különféle diagnózisokból esetleg, ami nélkül válasza a lelketlenségig szűkszavú lenne. Csakhogy apja betegsége körül annyi mélységesen nyomasztó gyötrellem csomósodott már össze benne, hogy egyszerűen képtelen eldönteni, mit is mondhatna.

Barbariánének azonban határozott véleménye van arról, mikor tekinthető valamilyen beszédtema véglegesen lezártnak. — Hát szegény édesanyja — folytatja inkább megállapítva, semmint kérdőleg. — Bizonyára minden gond az ő nyakába szakadt a házban. — Bólogatva tekint rá, majd miután Karan is két fejbólintással válaszol csupán, váratlanul Škoróhoz fordul: — Ugye, maga is ismerte Karan urat, Pavle Karan volt kereskedőt a Vladičanski utcából. — Megvárja, míg Škoro pislogva emlékezni kezd, aztán

diadalmasan az ifjabb Karanra mutat: — Hadd mutassam be a fiát magának.

— Škoro, székét megnyekergetve, fürgén előrehajol. — Volt már szerencsém hozzá — mondja együttérzéssel, azután közvetlenül Karanhoz fordul: — Épp csak még nem volt alkalmam megkérdezni, ki is az édesapja, pedig ezt már többször szerettem volna megtenni. Jól ismerem az édesapját, nagyon is jól ismerem. Valamikor a háború előtt, amikor még önállóak voltunk, jó üzleteket kötöttünk együtt. Rendkívül szomorúan hallottam hát, hogy komolyan megbetegedett. — Sötétbarna, kissé düllelt szemével Barbariánéra pillant: — Becsületes kereskedő volt, bőkezű és nagylelkű.

— Igen — válaszolja különösebb meggyőződés nélkül Barbariáné. Végtére is nem tartozik a kereskedők sorába, hanem a hivatalnokok közé, közülük is a minden üzleti romantikától mentes fiatalabb nemzedékhez már. Számára a Karan család iránti érdeklődés elsősorban részvét kérdése tehát, amit egyébként ezúttal sem mulaszt el kihangsúlyozni. — Fiatal barátunk nemrég még egyetemista volt — mondja látható büszkeséggel Škorónak, amiért a fiú korábbi jól hangzó elfoglaltságát azóta az ő személyének árnyékában betöltött munkakörre kényszerült felcserélni, és hogy e hatást még inkább elmélyíthesse, ceruzája hegyét rászegezi Karanra: — Mit is tanult tulajdonképpen? Kémiát? Jogot? Úgy tudom, hogy ilyesvalamit . . .

— Kémiát — választja az elsőt Karan a közül a két rossz közül, amelyek igyekezetét egyetlen eredményesen letett vizsgálával sem jutalmazták.

— Kémiát — ismétli meg Barbariáné elégedetten, ceruzáját újra Škoro felé fordítva, mintha csak értesülését annak hegyével továbbítaná. — De aztán közbejött az apja betegsége, úgyhogy abba kellett hagynia tanulmányait, hogy állásba lépjen — tolmácsolja a helyzetnek azt a Karanra nézve kedvezőbb változatát, melyet a jelenlegi körülmények közt családja is terjeszt életének erről a fordulatáról. Valójában ezt sem önzetlenül mondja azonban, hanem a megfelelő csattanót előkészítve: — És mivel Karané, illetőleg az édesanyja, mellesleg nagyon finom idős hölgy, nálam is érdeklődött állás felől, itt meg éppen üresedés volt . . . — Könnyedén széttárja karját, mintha csak mondatának folytatását — nyilvánvaló nagylelkűségének nyugtázását — már másokra bízna.

— Igen, igen — kap sietős buzgósággal Škoro a lehetőségen —, nagyon helyesen tették. Maga is és maga is — emeli vastag mutatóját először Barbariánéra, aztán Karanra. — Elvégre a kereskedelemnek mindig is jövője lesz. Főleg azok számára, akik a családi tradíciót folytatják. Még ha tudom is — fordul aztán melázó hangon Karan felé —, milyen nehéz is búcsút mondani a tudományoknak... — Mintha csak a szellem általa is ismert birodalmát határolná körül ekképpen, lapátkezével lendületes kört írva le, két ujjával annak közepébe bök. — De azért én mégis azt mondom: legszebb tudomány a kereskedelem! — Felélénkült tekintetével először Barbariánéra pillant, aztán Karanra, láthatólag felkészülve minden ellenvetésre. — Úgy bizony, a kereskedelem, kedves fiatal barátaim! Mert hiszen gondolják csak el — folytatja fölleskesülve —, micsoda távoli tájakról érkezik az áru mihozzánk. Dél-Amerika, Kréta, Kína, Afrika! És ezeket mind a kereskedők esze és akarata köti össze egymással!

Aztán elhallgat, láthatólag a maga rajzolta világképtől lenyűgözötten, ami aztán Karanra is áterjed kissé. Bármennyire megérzi is a kiérdemesült terepmegbízott viselkedésén a komédiázást, mintegy a kereskedőivadék vele született óvatosságával azt is megsejtve egyben, hogy ez a fellengzősen papoló öregember aligha számíthatott volna is sikeres kereskedőnek. De mivel az áruforrásként emlegetett messzi országok mégis léteznek, hatásos felsorolásuk saját titkos gondolatainak húrját pendíti benne. Bejáratott szokásából fakadóan, elnagyoltan és vázlatosan, elképzelt útírányainak hálózata tárul fel szemei előtt: Karan az országhatáron sípolva átkelő éjszakai expressz fülkéjében; Karan egy délszaki kikötőben, húsos déligyümölcsöt kínáló sötét bőrű nők és gyerekek tömegétől körülfogottan; Karan egy argentin bárban pálmák közt, csípőjét ringató félmeztelen táncosnő társaságában. Ugyanakkor mégis jól tudja, valójában egy balkáni-pannon tartomány szánalmasan parányi kereskedelmi vállalatának irodájában álldogál csupán, főnökének szobája előtt várakozva bebocsátásra.

— Körve hiszem, hogy ezek az országok engem várnának — jegyzi meg kedvetlenül elhúzott szájjal, maga is meglepődve kissé kitörő őszinteségén.

Ezen aztán Škoro is elcsodálkozik. Vastag alsójka lefittyed, szemét előbb Barbariánéra mereszti, majd pedig bocsánatkérően újra Karanra. — Ugyan már, miért ne? Elvégre kire várnának. Kire, ha nem a fiatalokra? — Igazolást remélve Barbariánéra pil-

lant: — Mert mi öregek, ugye, lassan elmegyünk, úgyhogy magukon a sor. Magukon, fiatalokon.

Karan zavartan nézi. Hát ez az öreg házaló csakugyan a nemzetközi kereskedelem fényében szeretne tündökölni előtte, annak ellenére, hogy egyetlen pillantásból kiderül, hogy sohasem járt Krétán és a Krímben sem, legjobb esetben is valamelyik másik járási székhelyen csupán, keféket és légycsapókat kínálva. És vajon eszébe jut-e arra gondolni, hogy manapság egyáltalán nem az ilyenfajta megbízatásokért lelkesedők jutnak külföldre? Ahogy persze azelőtt sem ők mentek, hanem akiknek pénzük volt hozzá; épp csak ma mást várnak tőlük: politikai felkészültséget!

Škoro azonban továbbra is valóságtól elszakadt álmaival játszadozik, ugyanannak a régi nemzedéknek tagjaként, ahová az apja tartozik: azok közé, akik vagy képtelenek vagy pedig félnek szembenézni a valósággal, kudarcaikért makacsul az új társadalmat hibáztatják, tragikus pózok kíséretében bukva el a vele folytatott küzdelemben, vagy pedig egyáltalán tudomásul sem veszik, hogy bármi is megváltozott azóta, amióta ők, bizalommal és reményekkel eltelve, nekivágtak az élet forгатagának. Közülük az utóbbiak kétségtelenül vitálisabbak, ugyanakkor nehezebben elviselhetők. — De hiszen maga iskolázott és értelmes ember, egyenesen nagystílu kereskedőnek termett — kezdené újra, majd miután Karan fagyos tekintete visszahökkeneti, anélkül, hogy meggyőződésében meginogna, Barbariáné felé folytatja: — Hát sajnos ilyen a mai fiatalság! Itt van mindjárt a lányom — gyógyszerészmagiszter, két éve dolgozik már, hál' istennek, sikerrel, mindenki elégedett vele — de azért állandóan lázadozik, hogy mennyire unalmas az élet egy ilyen kisvárosban, megfelelő társasága sincs, mindenféle igazságtalanságokat kell elszenvednie. És ezért, higgyék el, csakis a háború hibás — hajol közelebb bizalmasan Barbariáné asztalához, váratlanul alulról tekintve Karan arcába. — Igen, igen, ifjú barátom, számomra nem volt akadály a maga korában.

Karan elkerüli a tekintetét. „És ugyan mit értél el?“, kérdi tőle magában, Škoro helyett is szégyenkezve. Ablak felé fordult tekintete ellenére továbbra is előrehajoltában kivörösödött homlokát látja, kétnapos szakállának őszes sertéit, bekecsének feslett szálai-val gallérja táján. És ezen a reggelen első ízben érez félelmet, rettegést e tespedő fészkek csalárdul ráfonódó béklyóitól; de míg a Brajerral való összeütközéskor ez a félelem inkább nyugtalansággal töltötte el, Škoro agresszivitása feldühítette. „Cselekvésre szü-

lettem, nem fecsegésre”, gondolja keserűen és gőgösen is egyszerre. „Csak úgy érhetek el valamit, ha kiverekstem magamnak!”

Mintha csak a sorsa világosodna meg váratlan hirtelenséggel: világosan látja önmagát a kályha és az íróasztalok közti üres tér-ségben, itt a barátságos csevegéssel teli irodahelyiség falai közt, egyedül, jeges magányban. Ő, a meg nem alkuvó, s ezek itt, ahogy magukat mórifikálva tetszelegnek csak, miképpen is lehetne köze hozzájuk. Na de ő úgymint elmegy majd, ezek meg hadd maradjanak.

Kezében az iratok mintha az ujjaihoz tapadnának, türelmetlenül az igazgatói iroda párnázott ajtaját nézi. Bentről egy hang se hallatszik. Irina és a főnök bizonyára enyelegnek, ő meg csak az idejét vesztegeti. Irina gömbölyűségeinek illatára várva egyúttal, arra, amit úgyse fog soha megkapni. „És ha mégis bemennék?”, gondolja hirtelen fellobbanással. Mielőtt még Barbariáné felé fordulva ki is mondaná.

Szavaira az asszony hirtelen rándulással szabadítja ki magát a Škoro fejtegetései nyomán támadt állítólagos tünődés állapotából; arckifejezése kiélesedik, hogy utána nyomban arra a titokzatos mosolyra váltson át, ami sehogyan sem illik szikkadt arcához. Karan mégis ráismer a mosolyra: ugyanaz, mint belépése pillanatában; egyszerűen nyilvánvaló lesz: ezek ketten akkor is a főnökről és Irináról beszéltek. Vagyis egyedül neki jut csak eszébe teljesíteni kötelességét: semmiféle mondvacsinált tapintatra sincs tehát szükség.

Barbariánéra és Škoróra ügyet sem vetve többé, az ajtóhoz lép, és hallgatódzni kezd. De a párnázott borításon át mit sem hall, beszédet semmiképpen se, legfeljebb valami suttogást csupán, de az is lehet, képzelődés csak. Rövid tétovázás után megkopogtatja a kilincs alatti falemezt, majd miután senki sem felel, újra kopogtat. Igazgatójának magas hangja ezúttal nyomban felhangzik, rövid, kétszótagos kiáltás, Karan nem érti. De mivel azt mégsem mondhatta, hogy nem mehet be, lenyomja a kilincset.

Elsőnek Irinát veszi észre. Lehajtott fejjel ül az ajtó közelében a klubgarnitúra egyik bőrfotelében, elengedve magát, kissé szétvetett lábbal, térde fölé csúszott szoknyában, magáról megfeledkezve. Az ajtó nyikorgására föl sem tekint, mozdulatlanul maga elé mered, tekintetének nedves fátyola oldalnézetből is sírásról árulkodik.

Karan érzi, amint jogos harag önti el, vérhullám tódul arcába,

úgyhogy az ajtót csendben újra becsukná; tekintete azonban akaratlanul is Lazovićéval találkozik. Kilincsért nyúló mozdulata félbemarad: mentegetőzés nélkül már nem menekülhet. Ekkor ébred rá, hogy a rászzegeződő tekintet semmiképpen se megróvó, láthatólag biztató inkább.

Főnöke az íróasztal előtt áll, két karját mellén összefonva, dacosan fölvetett fejjel. Azután idegesen széttárja karját, és az ajtó felé lép. — Akart valamit? Tessék csak! Már szabad vagyok.

Metsző hangjához, merev tartásához illően, ingerült hangsúly is keveredik, ami, még ha közben nem is néz Irinára, szavaihoz hasonlatosan, egyedül a lánynak szólhat csak. Irinának, aki iránt Karan szánalmat érez, de vágyat is egyben: így őrizni meg eleven emlékei közt — sírvafakadtságában védtelenül elfelejtettnek, Lazović iránti féltékeny indulatával elkeveredve. Ez azonban egyetlen pillanatig tarthat mindössze: túlságosan szembetűnő számára, hogy Lazović maga is szenved. Korábbi rideg béklyójából szabadult kezének ujjait idegesen egymásba kulcsolja, aprócska arcának redőkbe szedett bőre engedetlenül összerándul, egész inas teste fájdalmasan feszül meg.

Szótlatlanul veszi át a válasz helyett feléje nyújtott papírokat Karan kezéből, sarkával a padlón kopogva átmegey velük az íróasztal túoldalára. Székére ereszkedik, értetlenül az aktákra bámul, homlokát törli, ritkás, sima szálú hajába túr, majd az egyik üres fotelra mutat. — Üljön le — mondja. — Üljön csak le! — ismétli meg még egyszer hangosabban.

Karan helyet foglal Irina közelében, úgyhogy csak egy kerek klubasztalka választja el tőle mindössze. Bármennyire igyekszik is nem ránézni, valójában minden eddiginél közelebb érzi magához: mintha csak az ölében tartaná, lágy húsát érzi, simán és bőségesen, magáról megfélemeztségében ernyedten szétomolva, elszenvadásra készen belenyugodva büntetésébe. De mintha még Lazović Irina iránti indulatának lényege is világossá válna előtte: azért gyötri csak, hogy aztán ilyennek lássa.

Főnöke, mint aki valami agyából kiszökni készülő gondolatot kíván megragadni, homlokát összeráncolja. Aztán mintha fülön is csipné. — Ezt még meg kellene beszélünk — hazudja nyilvánvalóan, ujjai hegyével dobolva a papírlapon. Pár pillanatig mozdulatlanul várakozik, majd egy hirtelen fejfordulattal Irinára szegezi tekintetét: — Meg kell beszélnem a dolgokat Karan elvtársal! — kiáltja szinte fenyegetően.

Irina azon nyomban nesztelenül feláll, úgyhogy Karan végre rá-nézhet. Megleپődvé látja, hogy a lány is feléje pillant, változatlanul könnyes szemmel, de kétségtelenül valami rejtett szándékkal. Karan zavartan fordul Lazović felé, aki arcát tenyerébe temeti ugyan, de az ujjai közt mintha mégis figyelne. Irina egy pillanattig állva marad még, majd miután mégis elindul, lehajtott fejjel, lecsüngő karokkal halad el köztük, hangtalanul lépkedve, mintha lebegne.

Ketten maradnak. Maguk elé nézve hallgatnak. Karan minden erejével azt a furcsa fordulatot igyekszik megérteni, amit valójában maga okozott, belecsöppenve ebbe a férfi—nő közti jelenetbe, melynek egyik szereplője a főnöke, másik meg a főnök szeretője, akit egyébként maga is veszedelmesen közel érez magához. Annyira, hogy megkérdezi magától, nem kellene-e mentegetőznie, csak-hogy önmagában az eljövendő szerető féltékenységét lecsillapítsa. Zavara mögött nem csupán félelem rejlik, hanem kíváncsiság is, sőt talán a közeledés titkolt reménye, legyen az bár szemrehányás árán elérhető csak. Mert még ha lenézi is Lazovićot, mást se látva benne egy vidéki kisváros kisemberénél, bizonyos tulajdonságai mégiscsak a számára elérhetetlen férfiasság talapzatára helyezik a szemében: legfőképpen az a vezető pozíció, amit apolitikus magatartása ellenére is sikerült magának kiharcolnia, nem kevésbé azonban szívós akarata is, hogy amit megalkotott, még ha azt félig-meddig már el is rontotta, romokban heverő házassága és rendetlenkedő szíve ellenére, mégis megtartsa. És most ezzel az emberrel hozta össze a pillanatot, azzal, akit ő, Karan, éretlen szenvedélyessége jóvoltából, még le is nézhet.

Lazovićnak azonban láthatólag semmi szándéka kirohanásait tovább folytatni: ahhoz, hogy Irinát elkeserítse, egy is elég volt, most az maradt hátra, hogy mindezen enyhítsen. Igyekszik hát figyelmét az iratokra összpontosítani, azt követően törve meg a csendet mindössze, hogy ilyen irányú igyekezetének sikerét hírül adhatja. — Szóval narancs — állapítja meg kissé rekedten, aztán torkát köszörülve még hozzáteszi: — Egész vagonnal. — Anélkül, hogy fejét fölemelné, tétlenné vált kezeit igyekszik gépiesen foglalkoztatni. Zakója zsebében tapogatja, cigarettatárcát vesz elő s hozzá öngyújtót, rágyújtva a füstöt mohón leszívja. — Ezek szerint még ma átveszi. — Figyelmességét kifejező apró sötét szemérvet ezután néz csak Karanra.

Karan bólint csak, de semmit se felel. Csalódottságát érez: hol-

mi veszélyes, de bizalmas természetű beszélgetés helyett Lazović, íme, újra csak kezdő hivatalnoki státusba tereli vissza. Helyzetének megváltozása annyira nyilvánvaló most, hogy egy pillanattig azt kérdezi magától, nem vált-e az előbb érzékszaló áldozatává. Irina sírása, Lazović bosszúálló ingerültsége! Miképpen is lehetne mindez valóság? — ebben a csendes irodai szobában, itt az aktákkal telihalmozott íróasztal közelében, elegánsan öltözött főnökének föléje hajló figurája társaságában. Egyedül a tény, hogy ő, Karan, Lazović utasításait ezúttal egy fotelban ülve hallgathatja meg, ahelyett, hogy állva hallgatná őket, őrizi már csak félig-meddig szertefoszló érzését, hogy az imént itt valami szokatlan történt.

Készen arra, hogy ezt az utolsó megmaradt szálát is elszakítsa, Karan éppen felállna már, mikor Lazović végre megszólal: — Ebben az évben jócskán üzleteltünk már a narancssal — szól az iratokba lapozva, mintha csak Karan munkájának pontosságát ellenőrizné, szórakozottságában azonban egymás után többször is ugyanazokra a sorokra tekint. — Akármilyen kis cég legyünk is, behozatali vállalatainknak legalább a felét sikerült már lefőzünk.

Karan készségesen helyesel, majd valami belső kényszer hatására hozzáteszi még: — Elsősorban magának köszönhetően. Gondosan kiépített kapcsolatainak mindenekelőtt.

Karan érzi, hogy elvörösödik. Száján kiszaladt dicséretének hatására, bármennyire nem is túlzás az. Elvégre Lazovićnak egyetlen távirata vagy telefonhívása is elegendő, hogy görög, olasz vagy török cégektől mindazt megkapja, ami mások számára még a nagykereskedelem közvetítésével is nehezen elérhető csak. Lazović, mint aki maga is egyetért ezzel, kezével legyint ugyan, valójában azonban nem azért, hogy elismerését elhárítsa magától, hanem mert a dicséret másfajta gondolatokat ébreszt benne. — Ugyan már, hagyjuk ezt, kérem. — Hangja most sima és borzolatlan ugyan, de az arcát fáradt grimasz torzítja. — Nyilván maga is tudja, hogy egyre nehezebben boldogulunk, munkánk egyre bonyolultabb lesz. Behozatali engedélyek, kulcsszámok, bankengedélyek... — sorolja vállát rángatva. — Csakhogy megfojtsanak minden egyéni kezdeményezést. Főleg az ilyen kis vállalatoknál, amelyeket enélkül nehéz volna ellenőrizni. — Elhallgatva felsőhajt, majd félhangosan motyogja: — Azt hiszem, hamarosan én is mehetek innen.

Váratlanul jutnak el a Karan kívánta egyenrangú beszélgetés-

hez; de ez már nem sok örömet kínál: — Na de miért? Ne tegyen ilyet! — kiáltja hirtelen elvörösödve. Még ha valójában szeretné is, ha Lazović a vállalatnál maradna, függetlenül minden ellenszenvétől: nehogy végleg tönkremenjen itt minden, legalábbis addig ne, amíg maga is idetartozik. — Itt aztán senki se tudna maga nélkül meglenni.

Lazovićnak láthatólag jólesik a hízelgés, mégis szomorú elutasítással tekint Karanra. Hangja még bizalmasabb színezetet ölt: — Maga csak képzelem ezt. Amennyit én használok, annyit ártok is. — Karan tiltakozó mozdulatát megállítva kihúzza magát. — Napjainkban a kereskedelem — kezdi el tanulságosnak ígérkező fejtegetését — egészen másfajta kapcsolatokat kíván, mint amilyenekkel én rendelkezem. Lokális kapcsolatokat — hangsúlyozza nyomatékosan —, kapcsolatokat a helyi politikusokkal mindenekelőtt, vagyis olyanféle kapcsolatokat, amilyeneket én nem ápolok és amilyeneket, bizonyos okokból, nem is kívánok megteremteni. — Újra vállat vonva tovább folytatja: — Mert egy ilyen vállalatnak nem is árura van szüksége elsősorban, sokkal inkább megfelelő haszonkulcsot kellene számára biztosítani. De persze megjutalmazni se jutna eszükbe minket, elismerésben részesíteni az itt dolgozókat. Dehogy is, éppen ellenkezőleg: ha a várnál jobban dolgozunk és többet érünk el, mint amire azok ott fenn számítottak, rögtön gyanúsak leszünk.

— De hát ez annyi, mint tönkretenni a kereskedelmet! — fejezi be Karan helyette a tirádát, amelyet apjától és a vele egyívásúaktól épp elégszer hallhatott már, sodró pátosza miatt nemegyszer mosolyogva felette, amiért is azt, akárcsak most is, bármennyire helytállóan tartsa is a benne foglaltakat, mégsem érzi egészen a maga véleményének. De a szintén közéjük számító Lazović hálás tekintettel nyugtázza a megállapítást. — Jól tudom, mire gondol — mondja melegen. — És igaza is van — bizonyos értelemben feltétlenül. Na de, mi haszna a siránkozásnak. Okosabb, ha tisztázzuk a helyzetet, ha már képtelenek vagyunk megváltoztatni.

Ezeknél a szavaknál Karan feleszmél. Bármennyire általános megállapítást jelöljenek is, végső fokon saját dilemmáját is magukban rejtik. — Tisztázni a helyzetet... — ismétli meg őket tagoltan, hangsúlyukat mérlegelve, beszélgetőpartnerének arcát vizsgálva. Lazović arca komor és megrendszabályozott, ugyanakkor valamilyen egyelőre még bizonytalan döntés felé tekintő is egy-

úttal, annyira, hogy Karan maga is azt a fajta izgalmat érzi magán eluralkodni, ami mindig hatalmába keríti, valahányszor sorsdöntő elhatározásra szánja el magát. — De hát miféle tisztázásra gondol tulajdonképpen?

Lazović nem felel mindjárt. Először bólint csupán, mintha Karan érdeklődését honorálná ekképpen, aztán a székén feszeleg, törzsével az asztalnak dől, egymáson keresztbe fektetett karjaira támaszkodik. — Nem tudom, követni tud-e — szólal meg végül szemöldökét felhúзва —, én azonban arra a megállapításra jutottam, hogy egész üzleti sikerekkel kapcsolatos eddigi felfogásunkkal gyökeresen le kell számolnunk. Maradéktalanul kitörölni tudatunkból minden függetlenségre és vezető pozícióra vonatkozó gondolatot, mivel az ilyen természetű ambíciók voltaképpen a személyes vagyongyűjtés fogalmával állnak összefüggésben. Magántőke viszont nincs többé — int a fejével határozottan, nem is annyira a saját, hanem inkább Karan titkos reményeit oszlatva el ezzel a mozdulatával. — Mivel manapság a kereskedő tulajdonképpen államhivatalnok, egészen mások a perspektívái — feltéve, hogy egyáltalán képes meglátni őket. Jó fizetés, jó beosztás, üzleti utak, bizottságok, szakértői értekezletek megfelelő rapidíjakkal, legjobb esetben jutalékokkal, mai távlataink lényegében ezek lennének. — Arckifejezése határozott, majdnem kegyetlen, láthatólag olyan helyzet felől ítélkező, amelyet, bár nem ért egyet vele, mégis kész elfogadni. — Vagyis a mai kereskedő nem igyekezhet többé olyan kisebb vállalatoknál elhelyezkedni, ahol szabad kezét kapva sokféleképpen foglalkozhat, így remélve gyors emelkedést — tekintve, hogy mindez a megfelelő végcél híján, vagyis a saját tőke megteremtésének lehetősége nélkül, semmit sem érhet —, hanem csakis a nagyvállalatok felé törekedhet, oda, ahol mozgás van és átszervezés, ahol a munkahelyek száma állandóan növekszik, meg persze a fizetések is, oda, ahol hosszú időn át és sikeresen kapaszkodhat fölfelé, anélkül, hogy ezzel sokat kockáztatna, és ahol különösebb felelősség nélkül könnyen megélhet. — Még inkább íróasztalára hajolva, felizzó tekintettel néz Karan arcába: — Mert végtére is nagy kérdés — és most jól figyeljen rám! —, nagyon is nagy kérdés, nem jár-e jobban személy szerint, mint a régi vágású kereskedő a maga régi felfogásával.

Mozdulatlanul, előredőlt testtel, tágra meredt szemmel tekint Karanra, láthatólag válaszra várva — nyilvánvalóan tulajdon gyakorlatiasságának, szkeptikus szellemének, önmehtagadásra való

készségének méltánylására. Csakhogy Karan nem siet neki mind-
ezt megadni. — Nem hinném — feleli fejét rázva —, nem hinném,
hogy jobban járna. Illetőleg, egészen biztos vagyok benne, hogy
nem jár jobban. Legalábbis ami engem illet, én ebben semmi vonzót
se találok a magam számára.

Kihívóan tekint Lazoviára, úgy érzi, most bosszút állhat — ezért
a kereskedelemről szóló értekezésért, melyet az emésztő személyes
kérdéseire adott válasz helyett igazgatójától kapott cserébe. Ér-
dekli is őt a kereskedelem, akár a nagy, akár a kicsi! Úgyhogy
csak a főnökének válaszára vár, hogy amit gondol most, ki is
mondhassa. És hogy végre azt is kimondja, ami állása betöltésének
első pillanatától kezdve rég a nyelve hegyén van: hogy az igazga-
tójánál tapasztalható közömbösség az oka mindennek, ez a leg-
főbb akadálya fejlődésünknek. Bármennyire is lehetetlenné tegye
magát ezáltal, amiért is egészen a legutóbbi pillanatig nem merte
rászanni magát; csakhogy Lazoviának ez a most hallott magagyár-
totta lapos kis elmélete igazgatója nemtörődomségét végképp oly
színből tünteti fel, hogy az már szinte pimaszság. Kérdés csak, ne
merészkedjen-e ennél is tovább: távozási szándékával összhang-
ban, *saját*, megoldást kínáló elképzeléseit is feltárva mindjárt. Lé-
vén az egyenrangúság e pillanatában szinte bizonyos benne, hogy
azokat Lazović el is fogadná — vagy az ellenérveit vonulatná fel;
azokat az ellenérveket, amelyek az ő, Karan, számára, tanácstalan-
ságában nagyon is jól jöhetnének. Mindössze tudni kellene: őszinte
lehet-e kockázat nélkül...

De mielőtt határozhatna, és mielőtt döntéséhez Lazovićtól bár-
miféle ösztönzést is kaphatna, feszültségük csendjét beszűrődő
hangok törik meg: valaki félénken kopog az ajtón. „Irina”, gon-
dolja Karan ingerülten főnöke türelmetlen „tessék”-jének halla-
tán, látva, amint magáról megfélekedve feláll, apró tétovázó lép-
tekkkel az ajtó felé megy.

De ekkor a kilincs lassan és megnyekerdülve lenyomódik, majd
pedig engedve visszaugrik, ahelyett azonban, hogy a bebocsátást
kérő Irinának nyitna utat, sokkal alacsonyabb jelenség bukkan fel
az ajtónyílásban, mint amilyenre mindkettjük tekintete felkészült:
Lazović tízéves egyszülöttje, sötét hajú és sápadt kislány, ijedt né-
zésű nagy fekete szemével egyenesen apjára tekint. Habozva tor-
panna meg az ajtóküszöbön, ha a mögötte védőangyali pózban
hajladozó és előbb csupán hosszú sovány karját benyújtó, majd

egész mivoltában is láthatóvá váló Barbariáné gyengéd ösztökéléssel beljebb nem tolná.

Lazović a kislányt észrevéve először visszahökken, aztán szinte futva siet az ajtó felé, s meg sem várva, hogy azt Barbariáné maga mögött becsukja, féltérde ereszkedik, magához öleli lányát, mélyen belefúrva fejét annak szürke kabátkájába. Zavarukban szólni is elfelejtene, amiért is mulasztásukat Barbariáné pótolhatja csak, háttérzeneként, felhangzó gügyögésének tremolójával. — Édes kis szívem — fuvolázza —, eljöttél hát apukádat meglátogatni? A te kedves apukádat, ugye, csillagom? Látni akarta az apukáját, és eljött megnézni! És hogy kicsípte magát a kis aranyos, hadd lássa az apukája, milyen szép tud ő lenni!

Azok ketten észre sem veszik, továbbra is átölelve tartják egymást; Lazović előredől, megfeszülve kigyúlt arca fölött patetikusan lehunyja szemét, miközben az ijedten és ingatagon álló kislány támpont nélkül maradt tekintete ide-oda repdes csak a szobában. Úgyhogy a mellözött Barbariáné végül is kénytelen Karan felé fordulni: — Hát nem édes, mondja? És milyen szépen kopogtat, milyen jól nevelt és udvarias! — lelkendezik a gyermektelen nők túlzásával, ami mögött egyébként bizonyos szándék is rejlik. — Tisztára az apja lánya lesz, meg fogják látni!

Karan bizonytalan biccentéssel feláll helyéről. Lazovićot, akit az imént még bizalmával tisztelt volna meg, egyszeriben zavarba ejtő látványnak érzi; ahogyan érett ember léteire itt térdel a padlón a kislány előtt, önfeledtségében érthetetlen szavakat sugdosva annak fülébe. Láthatólag a gyöngék büntudatát fejezve ki színjátékával, azét az emberét, aki szeretőjére várt, de mivel a lánya jelent meg, helyette most őt árasztja el tisztátalan gyengédségével. Legfeljebb a kislányt sajnálja, akinek elárvultságában mintha valami a magából is benne rejlene. Sajnálataból és önsajnálataból fakadóan váratlanul Lazović elhagyott felesége is eszébe jut, az a vékony és hervadt fekete asszony, akire az utcán nemrég hívták föl a figyelmét. Úgyhogy egy pillanatig kettős szerepbe is bele tudja képzelni magát, vigasztalónak és vigasztaltnak is... csakhogy ettől már émelygést érez. Hogy Lazović érzelmi csapongásai mibe nem képesek belesodorni? Hatókörükben semmi sem maradhat meg tisztának, határozottnak; minden összekavarodik, gyengédségtől és gyávaságtól minden nyirkossá válik. Váratlanul csömört érez, tiszta levegőre vágyik, elszántságot és magányt kíván. Céljainak szentelni magát csakis a magányban képes.

Odalép az íróasztalhoz, kezét ráteszi a szétzilált papírkötegre. — Az iratokat elvihetem? — kérdezi hangosan és személytelenül, futólag fordulva mindössze Lazović lehunytt szemű profilja felé, amely egy halott harcos domborműveként rajzolódik ki a szürke gyermekkabát alkotta párnán. Főnöke azonban e pillanatban félig kinyitja szemét, szeme fehérjét úgy fordítja feléje, mintha csak önkívületben lenne, pilláival kettőt pislantva. Karan helyette is szégyenkezve elfordul, és összeszedi papírjait.

Ügyelve rá, nehogy a nyitva hagyott ajtóhoz érjen, köszönés nélkül távozik a helyszínről. Újra a könyvelőségben találja magát, ahol a jelenlévők időközben kicserélődtek: Škoro eltűnt már, a Barbariécné árván maradt íróasztalával szembeni asztalnál, duzzadt arcát feléje fordítva Irina ül, a szoba közepén pedig az íróasztalok és a kályha között, bő szoknyás és piros arcú fiatal parasztlány áll, nyilvánvalóan Lazović szolgálója, aki az eltévelyedett apához látogató kislányt kísérte. Egyszóval a családi idill az egész vállalatra kiterjedt, állapítja meg Karan, Irina kitartóan ráirányított tekintetét szándékosan nem viszonzza.

Brajernál az irattárban az öreg tisztviselő figurája valósággal vigasztalhat rá. Asztala fölé görnyedve úgy emel ki az előtte nyitva álló irattartóból egy levélköteget, mint valami varázsló egy bűvös dobozból. Láthatólag ügyet sem vetve az öt körülvevő kétes vonzalmak zagyva jeleire, amelyek ilyenformán, ha ugyan ez vele kapcsolatban egyáltalán felmerülhetne, még csak lelkifurdalást sem okozhatnak a munka e megrokkant megszállottjának. — Én most az állomásra megyek — fordul köpenyét magára öltve Karan az öregember megbízható tisztességéhez. — Amennyiben keresne valaki, délre itt leszek. — De aztán eszébe jut, hogy a berakodás mellett személyes elintéznivalója is akad, ezért még hozzáteszi: — Mindenesetre telefonálok.

Szemüvege fölött megértéssel pillantva rá, Brajer csak biccent feléje: semmi kétsége, hogy utasítását, bármilyen jelentéktelen legyen is az, s bármilyen jelentéktelen hivatalnokocskától származzon is, észben tartja, és el is intézi. Karan e gondolattól újra jobb kedvre derül: úgy látszik, mégiscsak megvan a módja annak, hogy az ember önmagát a mások életének rázúduló hatása elől elhatárolja, és a formális ügybuzgóság álarca mögé rejtőzve, saját maga számára tulajdon életét felépíthesse.

Kívül az udvar négyyszögének levegője hűvös és mozdulatlan, egyedül a fák csúcsainak vékony ágacskaí rezdülnek meg időn-

ként a fehér falak és a szürke ég hátterében. Karan az órájára pillantva megáll. Negyed kilenc: Marehoz még kétségtelenül beugorhatna. De ugyanígy el is halaszthatná ezt: az állomáson eltöltendő három-négy órától eltekintve, egész napja szabadnak ígérkezik. Úgy határoz hát, hogy erről majd az utcán dönt végleg, s ettől a halasztásától mintha csak a szabadság levegőjének kellemesen üdítő fuvallata legyintené meg.

Tovább indulva az udvaron át, keskeny, kőlapokkal kirakott utacskán halad a kétemeletes utcai épület felé, amely a maga semleges kifejeztelenségében egyre közelebbről magasodik előtte: fehérre meszelt fal a mellékhelyiségek és a lépcsőház ablakocskáival, alattuk a folyosóra nyíló ajtóval. Odaérve hozzá, kinyitja, megborzad a huzattól, majd belemerül a félhomályba. De csak miután a folyosón jócskán előrehaladva a kapu közelébe ér, bizonyosodik meg arról, amit az előbb még mindössze sejtett: valaki sietősen lépked mögötte. Visszafordulva Irinára ismer követőjében.

Szintén a folyosón jár már, annak szennyesszürke félhomályában, de közelebb még az üvegajtóhoz, mint az utcához; alakjának jól megvilágított körvonalait, arcát és vállát, kisebb-nagyobb foltokban különböző színű árnyak övezik. Láthatólag mit sem öltve magára, úgy futhatott ki, ahogyan Karan az imént az irodában láthatta; könnyű fehér blúzában, domborodó melle alatt fázósan összefont telt karjait szabadon hagyva. Karan visszafordultára futását abbahagyva, fejével int csak feléje. Néhány pillanatig mind a ketten mozdulatlanul állnak, Karan értetlenül, Irina várakozással, amíg csak a fiú vissza nem indul. Maga a lány is visszafelé megy, de nem az udvar irányába, hanem a kétemeletes épület lépcsőházába, útjában jobbra fordulva.

Karan utánaered, felmegy a lépcsőn. Irinát az első lépcsőfordulónál találja, behúzódva annak sötét sarkába, láthatólag ügyelve rá, hogy vállával se nyúljon bele az udvarra néző ablakocska látóterébe. Óvatossága Karan számára is azt sugallja, hogy ne mutakozzék, ezért a lányhoz egészen közel húzódik. Irina, kissé zihálva, a száján lélegzik, két karját még mindig maga köré fonva kicsit gönyvedten áll, arca a fények és árnyak játékában bizonytalanul kivehető csak, körülötte parfümjének és meleg bőrének erős illata árad.

— Mit kérdezett magától? — leheli a fiú felé, rögtön, ahogy egymással szembe fordulnak, majd miután Karan nem érti mind-

járt, türelmetlen suttogással tovább folytatja: — Talán csak nem a levélről?

Karan csodálkozva tekint rá, mivel a levelet teljesen elfelejtette. Irina azonban, talán mert Karan ablak felé forduló arcát sokkal tisztábban látja, mint amennyire ő a lányét megfigyelheti, kitartó marad: — De hát akkor miről beszéltek? Meg kell hogy mondja — nagyon kérem rá!

Két kezét teste melegétől elszakítva, mintha csak imádkozna, összeteszi, úgyhogy Karan, öntudatlanul is utánuk nyúlva, két tenyere közé szorítja őket. Hóna alól imént kikerült ujjai, melegük még s kissé nyirkosak, úgyhogy Karan újra azoknak a birtokba vevő mozdulatoknak a kényszerét érzi szétáradni tagjaiban, melyekre a lány meghódításához lenne szüksége. — Mért kérdezi ezt? Mi történt maguk között? — kezdi kérdezgetni szándékos tettetéssel, csakhogy a lány ellenállását kissé feloldja és bizalmat keltsen benne maga iránt.

Irina, végképp átengedve kezét, testével is közelebb húzódik hozzá. — Jaj, ha tudná, hogy kínoz! Mindent elkövet, hogy megalázzon. És még csak azt sem tudom, miért teszi ezt. Attól félttem, meglátta, hogy levelet írok, s ezért volt minden... — Váratlanul újabb gyanakvó hullám árad el rajta. — Mondja meg őszintén: biztos, hogy nem beszélt róla? Egyáltalán nem is esett szó a levélről?

— Semmi, egyetlen szó sem! — Nyugtatja Karan, sokkal inkább Irina közelségétől zavarba ejtve, mint attól a titokzatosságtól, amivel a lány ezt az egész banális ügyet kezeli, késve ébredve csak rá e logikusnak aligha mondható viselkedésre. — De hát miért izgul annyira emiatt a levél miatt? Amit a nővérenek írt... — Váratlanul elhallgat, mint aki egyszeriben felfogja, mennyire naivan beszél, szerelemtől elvakult diákgyereként.

Csakhogy már késő. Hiszékenységre Irina is ráébred, váratlanul elneveti magát, mélyen a torkából, felszabadultan. — Természetesen — csilingel fel a hangja. — Ez a levél a nővéremnek megy. De hát a férfiak mindent mégse tudhatnak — magyarázza kicsit pajzánul. — Ezért félttem, hogy elárul.

Pár pillanatilag egymással szemben állnak még, Irina hangtalanul nevetve, Karan megsemmisülten, önmaga iránti nehezteléssel arra gondolva, hogy e férfiasságán esett folttól miképpen is szabadulhatna. De a lány még időt sem hagyva számára, kezét ügyes mozdulattal kiszabadítja. — Jaj, de hideg van itt — panaszkodik ösz-

széborzadva, de felszabadultan és fölénybe kerülve is egyúttal, úgy-hogy következő mondata már hazugságot sejtetően cseng Karan fülébe. — Észrevehetik, hogy kijöttem — teszi hozzá könnyedén, de határozottan, Karant kissé távolabb tolva. — És a levél magánál van? Ugye rögtön bedobja?

Karan a zsebére üt, szinte elégedetten, hogy kezének is dolga akadhat. — Rögtön feladom — mondja rekedten, s arra gondol, azon nyomban, itt e szent helyen meg is csókolja. De a lány mintha csak megérezné ezt. Még inkább eltolva magától, újra a torkából feltörően nevet feléje. — Akkor minden rendben van. Később majd elszámolunk. És most — a viszontlátásra!

Úgy surran el mellette, hogy Karan maga sem érti, hogyan történik, könnyedén sikló lépteivel máris a folyosóra vezető néhány lépcsőfokon halad lefelé. Lenn még egyszer visszafordulva feléje int, aztán eltűnik.

Karan kis ideig még állva marad, és az ablakhoz fordul; kísértésének ellenállni képtelenül, hogy a lányt még egyszer lássa, mit sem törődve a veszéllyel, hogy észrevehetné. Így várja meg, hogy Irina megjelenjen az ablakocska látóterében: melle alatt fázósan összefogott karokkal, könnyed futással, térdhajlásának háromszögét minden egyes billenésével kivillantva, távolodásával arányosan egyre többet tárva föl selyemharisnyáján áttetsző rózsaszínjéből.

(Kéziratból fordította VARGA Zoltán)